

w wieku produkcyjnym⁵ – z 64,5% w roku 2007 do 63,7% w 2013 roku (6 miejsce w kraju *ex aequo* z województwem podkarpackim). Powody tych zmian to m.in. takie zdarzenia naturalne, jak zawieranie związków małżeńskich, rozwody, urodzenia i zgony określane mianem ruchu naturalnego ludności⁶. Na przestrzeni lat 2007-2013 w województwie kujawsko-pomorskim odnotowuje się znaczące zmiany wskaźnika przyrostu naturalnego. W latach 2007-2008 jego wartość wzrosła ponad dwukrotnie (z 0,72‰ do 1,56‰), zaś w kolejnych latach do roku 2013 systematycznie malała. Najniższą dodatnią wartość wskaźnika (0,16‰) odnotowano w roku 2012, zaś w roku 2013 po raz pierwszy przyjął on wartość ujemną (-0,3‰), co oznacza, że można mówić o wystąpieniu tzw. ubytku naturalnego. Z kolei współczynnik dzietności w 2013 roku wyniósł 1,25 (co sytuowało region na 4 miejscu w grupie województw z najwyższym wskaźnikiem⁷).

Na przestrzeni lat 2002-2011⁸ w województwie kujawsko-pomorskim obserwuje się wzrost poziomu wykształcenia jego mieszkańców. W roku 2002 odsetek osób z wykształceniem ponadpodstawowym stanowił 66,4%, zaś w roku 2011 wyniósł on 74,1% ogółu badanej ludności, co plasowało nasz region poniżej (75,2%) średniej krajowej, na 9 pozycji w kraju. Na zmiany te wpłynął znaczny wzrost odsetka osób z wykształceniem wyższym (z 8,3% w roku 2002 do 14,1% w roku 2011), jak również spadek udziału osób z wykształceniem podstawowym ukończonym w badanej populacji (z 31,7% w roku 2002 do 19,9% w roku 2011). Bez wątplenia przyczyną zaistniałej sytuacji mogła być poprawa dostępu do szkół, w tym głównie wyższych uczelni, a także wzrost świadomości i aktywności edukacyjnej ludności⁹. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo wzrostu odsetka osób z wykształceniem wyższym w regionie, udział ten był niższy od średniej dla kraju (17%) i plasował nasze województwo zaledwie na 15 miejscu. Pod względem udziału osób legitymujących się wykształceniem podstawowym ukończonym i bez wykształcenia region (21,0%) znalazł się na 6 pozycji z najwyższym odsetkiem w kraju. Warto nadmienić, że w roku 2011 52,5% mieszkańców regionu stanowiły osoby posiadające średnie (27,3%) i zasadnicze zawodowe wykształcenie (25,2%).

Istotnym czynnikiem wpływającym również na sytuację demograficzną regionu są migracje. W 2013 roku w wyniku międzyregionalnych migracji na pobyt stały z województwa kujawsko-

⁵ Są to osoby w wieku 18-59 lat dla kobiet oraz 18-64 lat dla mężczyzn.

⁶ *Ruch naturalny ludności to termin socjologiczny oznaczający zmiany w populacji ludzkiej na skutek zdarzeń naturalnych takich jak zawieranie związków małżeńskich, rozwodów, urodzeń i zgonów*, źródło: Wikipedia. Wolna encyklopedia, dostępny: http://pl.wikipedia.org/wiki/Ruch_naturalny, zapis z dnia 15.10.2014 r.

⁷ Wskaźnik dla kraju wyniósł 1,256.

⁸ W przypadku wykształcenia podstawą analizy są dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2002 i 2011, gdyż jedynie to badanie dostarcza tego rodzaju informacji.

⁹ 2013. *Ludność w województwie kujawsko-pomorskim. Stan i struktura demograficzno-społeczna*. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Bydgoszcz: Urząd Statystyczny.